

Naziv: [Tragom rimske ceste: via Gabiniana od Salone do Klisa \(ViaG\)](#)

Voditelj: izv. prof. dr. sc. Ivan Matijević (imatijev@ffst.hr), Odsjek za povijest

Razdoblje provedbe projekta: 1.1.2025. - 31.12.2026.

Opis projekta:

U doba Rimskog Carstva osnova povezivanja gradova s ostalim dijelovima provincije odvijala se cestama. Međutim, ceste su bile mnogo više od sredstva povezivanja. Pored njih su se podizali monumentalni spomenici i reprezentativne građevine, organizirale nekropole. Ovi su materijalni izvori danas nepresušan izvor podataka za rekonstruiranje života u jednome gradu. Iz Salone, glavnog grada provincije Dalmacije, pružalo se nekoliko cestovnih pravaca od kojih se jedan pružao od sjeveroistočnih vrata (tzv. Porta Andetria) prema unutrašnjosti. To je bila glasovita Via Gabiniana. Via Gabiniana bila je ključna komunikacija u povezivanju Salone s unutrašnjošću Dalmacije. Pored nje su pronađeni brojni antički spomenici. Cesta je korištena i nakon vremena kasne antike te su pored nje podignuti i važni srednjovjekovni spomenici. Spajajući dva važna ranosrednjovjekovna lokaliteta iz kojih su se razvili suvremeni gradovi Solin i Klis, polako ju je i gotovo u potpunosti prekrila novovjekovna, a potom i suvremena urbanizacija što je uzrokovalo marginalizaciju rimske ceste i gotovo njezin nestanak. Važnost ove ceste odavno je nametnula potrebu za njezinim istraživanjem, ali i istraživanjem spomenika otkrivenih u njezinoj blizini. Cilj projekta je detaljno promotriti višeslojnu topografiju ove dionice rimske ceste, prikazati njezin opseg i razvoj, interpretirati otkrivenu građu i odrediti je u tipološko-kronološkom smislu. U istraživanje će biti uključeni svi do sada objavljeni nalazi, planirano je snimanje terena i nova arheološka iskopavanja. Istraživanjima provedenima u okviru ovoga projekta pridonijelo bi se razumijevanju važnosti ovoga spomenika kao prostorne cjeline i pored njega otkrivenih pojedinačnih nalaza, svi nalazi će biti ucrtani na suvremenima kartama čime će se olakšati planiranje njezine zaštite u budućnosti.

Članovi projektnog tima:

- doc. dr. sc. Ana Torlak, Filozofski fakultet u Splitu
- dr. sc. Zvonimir Forker, asistent, Filozofski fakultet u Splitu
- Frane Prpa, asistent, Filozofski fakultet u Splitu
- Ante Jurčević